

PERIÓDICH POLÍTICH VERMELL

—VENTA: 30 exemplars, 1 pesseta; Un número, 5 cèntims.—Sort d'illam los dissabdes ab tota regularitat.—SUSCRIPCIÓ: Espanya, 1 pesseta trimestre; Extranjer, 2.—

ANYORANSA

En Castelar contemplat com se li va ponent lo sol.

EN L'ATENÈU DELS SENYORS

*****

Prometem a nostres llegidors fer un resum de la discussió sostinguda en aquest centre científic sobre las idees socialistas, y anem a cumplirho.

Mes abans de entrar en materia, no podem per menos de fer notar que la sola circumstancia de discutirse un tema com lo del socialisme en una corporació com l'Ateneu Barcelonés, ahont tant abunda l'element reaccionari, es un adelant de temps que sols pot apreciarse recordant las dissidencias que fins avuy s'havien promogut en aquella corporació sempre que s'pretien discutir temas politichs ó religiosos ahont tinguessen de manifestarse las idees liberals y avansadas.

L'Ateneu libre de Catalunya degué sa creació a una d'aquestes dissidencias del Ateneu Barcelonés, y no fa pas gayres anys poch faltá també pera no arribar a un dispersió de socis ab motiu de las idees avansadas emesas en la discussió d'un tema de caràcter politich.

La discussió, donchs, del socialisme y la gustosa admissió y benivol recibiment dels obrers que en ella prengueren part, acusan en l'Ateneu Barcelonés un no petit adelant en lo terreno de la tolerancia, en qual camí difícilment pot tornarse enrera, y per lo qual mereix nostre aplauso aquella corporació.

Veritat que no faltaren quisquillosos que volian encarrilar las corrents cap als molinos antics, mes sa poca importancia los feu passar poch menos que desaparecibus, y la discussió del socialisme continuá tranquilla sens preocuparse poch ni molt dels que volian ofegarla.

Feta aquesta digressió entrém en materia.

La Memoria del Secretari de la Secció de Ciéncias Politichs y Morals Sr. Puigferrer, que serví de base á la discussió, es un treball bastant ben fet, puig si bé equivocó en alguns punts al ocupar-se del socialisme modern, fa un detingut y ben pensat estudi dels reformadors antics, y senyala vicis y defectes de la societat actual, que revelan bona fe en tot lo curs de la Memoria, cosa que no sempre succeeix en los que tractan de combatre 'l socialisme.

Oberta discussió, lo Sr. Salas Anton comensá á defensar lo socialisme, exposant lo de càtedra ab gran claretat de concepte, al que contestaren los Srs. Rahola y Balagueró defensant la escola individualista y dihent molt bones cosas contra l'Estat, que si eran aplicables al socialisme del Sr. Salas Anton venian més y més á justificar lo anti-autoritari que consagra la més absoluta llibertat individual.

Lo Sr. Domenech seguí consumint torn en aquesta discussió, y ab tot y ser un dels oradors de més fácil y elegant paraula dels que en ella prengueren part, com no parli més que ab molt d'apassionament y fentho bastant de lleuger, ne surti tan mal parat d'aquesta discussió, que ni á rectificar gosá, faltant á la sessió lo dia en que sa rectificació estava anunciada.

Lo Sr. Danyans, socialista individualista, comensá replicant durament al Sr. Domenech per la manera de treure á la discussió las greynas de Lluís Michel pera atacar al socialisme en un terreno inconvenient. Desarrollá luego son sistema socialista lo Sr. Danyans, que pot dirse está calcat en las idees ácrata-colectivistas, si bé diferenciante algo en alguns detalls y bastant en certs procediments.

Al Sr. Danyans seguí 'l Sr. Martí Gofau, defensor del cristianisme y per lo tant acérrim enemic del socialisme modern, exposant sas teorías ab marcada cruessa contra la classe obrera, de la que arribá fins á dir que volia menos horas de treball pera anar á la taberna y no pera instruhirse. Aixó no obstant, lo Sr. Martí Gofau defensá ab bastant talent sas teorías, mereixent sempre l'atenció de tot l'auditori, inclús del numeros públich obrer que aixís se se veyá transit pel orador cristiá.

Entráavors lo Sr. Tutau, president del Ateneu, á pendre part en la discussió, y sen per son caràcter de president d'aquell centre, com pel d'ex-ministre d'Hisenda de la República espanyola, com per lo que s'ocupá del socialisme modern, fou una de las figuras que més se destacá en aquesta discussió. Rebutent lo dit pel Sr. Martí Gofau tingué moments verdaderament felissos, igual que defensant las teorías liberals contra las absolutistas. Atacá

després durament als anarquistas, dihentos *iluminats*, motivant son discurs que la Federació Barcelonesa, sostenedora de las idees atacadas pel Sr. Tutau, enviá al Ateneu Barcelonés als dos individus directament aludits pel president de dita corporació al atacar lo socialisme colectivista.

Parlá després lo Sr. Passarell contra 'l socialisme, fent un discurs tan plé d'erudició com poch nutrit de materia socialista, á pesar d'haver comenat queixantse de que no s'analisava com era necessari la materia que s'tractava.

Seguidament entraren á pendre part en aquestos debats los dos delegats de la Federació Barcelonesa Srs. Lorenzo y Lluas, y no titubejém, malgrat se traci del director de nostre periódich, en dir que adquirí nou interés la discussió ab la presencia d'aquestos obrers entre 's oradors del Ateneu. Fins allí la controversia no semblava més que un passatemps de senyors desocupats; al pendre part los obrers, adquirí 'l caràcter de formal batalla de la inteligencia en que s'presentavan devant per devant los enemics á combatre ab las nobles armas de la discussió. Cumplint una mateixa missió 'ls dos oradors, lo Sr. Lorenzo s'encarregá de posar de relleu la injusticia present, y 'l Sr. Lluas de justificar la societat del pervindre, basada en lo treball y en la ciencia social. Aixó fou causa de que molts socis del Ateneu prenguessin com carregat sinapsisme lo discurs del Sr. Lorenzo, mentres escoltaren tranquils y fins ab gust lo del senyor Lluas, creyentlo tan sols una aspiració de justicia realizable després del transcur de molts generacions. No obstant, l'un no fou més que 'l complement del altre, y la diferencia de llenguatge que notaren molts socis fou degut á la diferencia de materias tractadas per l'un y per l'altre dels dos oradors ácrata-colectivistas.

Lo Sr. Lafuente seguí de torn en aquesta discussió, y son discurs fou lo que més he feu á las idees socialistas de tots los pronunciant en l'Ateneu Barcelonés. Católich é intolerant y desconeixent per complert la materia que allí s'tractava, conseguí del auditori, al atacar lo socialisme, lo que ningú havia lograt: demoralisarho. Divertí á sos enemics, atormentá á sos amichs, y feu desbordar al públich ab grans rialladas y aplausos de burla may justificats, sino per grans motius, en discussions serias.

Una rectificació del Sr. Balagueró, y sobretot una del Sr. Tutau, foren las verdaderas contestacions als discursos dels obrers Lorenzo y Lluas.

Y consumiren torn en últim terme los senyors Reoyo y Caparó, delegats del partit socialista politich obrer espanyol, pera exposar y defensar allí las idees del citat partit. Sense condicions de bon pensador lo primer, y per lo tant inútil per aquesta mena de llytias, y no tenint domini sobre ell mateix lo segon, fins al punt de tenir d'abandonar lo terreno després d'haver comenat, confessant no perli possible continuar en l'us de la paraula, doná ben pobre idea de son valer aquest partit al enviar allí aquells dos representants. No es noble ni 's agrada fer llyena del arbre caygut, mes es precis confessar que aixís com lo Sr. Lafuente fou qui va fer més be al socialisme, los representants del partit obrer cubriren de ridicul las idees que anaren allí á defensar. Y no enfonzém més en aquest assumpto, perque no s'ho val la pena.

Algunes de las rectificacions foren verdaderament brillants, mereixent mencionarse las del Sr. Tutau per lo habilidosas; las del senyor Martí Gofau per lo enérgicas; las del senyor Salas Anton per lo claras de concepte. No parlem de la del Sr. Lluas, feta á corre-cuyta en la última sessió, perque, tractantse del director de La Tramontana, podria semblar desproporcionat tot lo que d'ella poguessim dir.

Y tancá la discussió un petit discurs del senyor Passarell que incidentalment aquell dia presidia que va mereix la aprobació de tot-hom per la imparcialitat que l'informa, — á pesar de ser un dels que havian pres part en la discussió atacant lo socialisme — declarant que allí no hi havia hagut vencedors ni vençuts, sino homes que tots plegats contribuían al progrés de la humanitat, y fent constar l'espectacle consolador de que uns y altres havian considerat que 'l treball era lo que més honorava á la persona y enlrayava sa dignitat, y com á la familia totstambé la consideravan indestructible.

Pocas consideracions per acabar.

Quan lo socialisme s'imposa en discussions com las del Ateneu y se sosté tan brillant altura, cridant tan poderosament la atenció, fins al punt d'indicarse la probabilitat de que continuí en lo próxim any académich la mateixa discussió, es que l'informa un fondo de justicia que no poden negar sos mateisos impugnadors, y que las reivindicacions de la classe desberruada va obrintse pas fins al mateix fons del cor de sos adversaris.

En los temps moderns no pot progressar cap idea si no la informa un esperit de justicia que entranvi també una conveniencia social, per determinar abdós conceptes la verdadera civilisació.

Y que la idea socialista progressa, no pot cabrehi dubte. No son los desitjos de goigs materials de la classe obrera lo que ho determina, sino 'l malestar que va engendrart la maquinaria al aplicarla á la producció per compte exclusiu del capital y no per descans del productor, com tindria de ser, y ho determina també la ciencia del dret al consignar la igualtat de tots los sers humans devant de la naturalesa.

Mentres l'acaparament dels bens de la naturalesa en mans d'uns quants privilegiats y la aglomeració de fortunes segueixi, ab lo qual sempre restarán miseria y opressió pels demés, lo socialisme anirà prenent peu y s'presentará amensadament, no cedint fins á haver conseguit, en una ó altra forma, que la societat humana descansí sobre bases més justas y menos tiránicas que las que avuy en dia la sostenen.

CARTAS DE FORA

*****

Sr. Director de La Tramontana.

Mañresa 9 de Juny de 1887.

Amich Director: En aquesta terra ahont la gent de sotana hi té una vinya en que tot l'any s'hi cull de tot y ab abundancia, tal vegada li semblará estrany que tinguém dos Ateneus. Donchs si senyor, dos Ateneus; solament que l'un es degut á la constancia d'un grupat de homes conseqüents y amants de la instrucció, y l'altre... no ho preguntim.

A pesar de que aquí á Mañresa tenim molts liberals de sagristia y no pochos republicans de pega, també hi tenim lliure-pensadors dels que van de dret al progrés.

Aquets últims, sens contar ab altres elements que sa convicció, arrostrent tota classe de perills y fent tota mena de sacrificis, varen plantear uns escolars laics, y quan ja feya una tropa d'alló més, los liberals de sagristia y algun republicà ab careta (que de tot tenim y massa), varen comensar á ferli festetas.

Degut á la bona fe d'aquets tipos aludits, se pretingué fer una fusió de las escolars laicas y de la societat del Circul, tenint á tal objecte una reunió que presidí lo ciutadà Joaquim Escuder, persona que gosó de molt bones relacions entre l'element republicà.

En aquesta reunió, que durá més de tres horas, se acordaren ab tota formalitat las bases de fusió, y quan tingueren los mobles, los professors, las escolars plenas d'alumnos, y un gran número d'obers en ellas, tot d'un plegat, sens haverhi hagut lo més petit motiu y fent lo que no fan personas honradas, despedeixen los dignes professors laichs y tancan los estudis, y vellaquí que ja té 's laichs sense mobles, sense local, sense alumnos y sense saber qué fer dels professors. (Que n'hi sembla d'aixó?)

Donchs los intrigants que han comés tal malifeta, avuy tenen 'l atreviment de titularse Junta del «Ateneu Obrer Mañresá». Já té rahó aquell ditxo: «Qui no té vergonya tot lo mon es seu.» Comprén ara si 's obrers tenen motiu pera protestar y molt més!

Lo non Ateneu, que han tornat á funder los verdaders amichs dels adelantos, conta avuy un número d'alumnos considerable, com també ab una persecució terrible, no poguent estar dos mesos en una mateixa casa, per la guerra que li fan; acordant aquets valents proporcionar-me medís pera ferse un local propi, y no s'creguí, que tots plegats, escurantse be las butxacas, no reunintse cinch centims.

Aps, obrers, que fa més lo qui vol que no 'l qui pot! y si vosaltres atísladament no contreu ab medís, no perdéu la esperansa, que ab lo conjunt de las vostras forsas podéu deixar bur-

ladas las aspiracions d'aquets que dessota lo mantell de la libertat hi portan amagada la boya.

Lo darrer diumenje s'inaugurá l'Atenú de la màscara, com vulgarment se li diu, ab molt de bombo y holadors. Lo dia de Pasqua lo verdader Atenú Obrer celebrá la segona vetllada literaria, prenenthi part alguns peits alumnes de la escola laica, que deixaren mes que satisfets a la concurrència. ¡Bravo per tots!

Sab alló que vaix apuntarli respecte dels polítics? Donchs ja han comensat a rebentarse alguns granots, y es tanta la materia que'n surt, que no fora estrany que vegessim fer netes d'una part del municipi.

De totes maneres lo posará lo corrent
Un que no sas

***

Sallent 9 de Juny de 1887

Consumatum est! podem exclamar vosté y los lectors de son periódic després de haver-los indicat lo motiu d'aquella exclamació.

Han de saber que en aquesta vila s'ha inaugurat a primers del mes que correm un *Colegio para señoritas*, en lo qual puguin anarhi al vespre totes las *idem* que ho creguin convenient (pagant un tant cada mes, ey!). Aquest colé, ó sia costura, diu que s' titulara de las Paulas ó Taulas en aixó no están conformes los classificadors d'aquesta classe de bestias, y servirá pera implantar la fe en lo cor de las noyas algo envendradas que no volen creure en los miracles de nostra santa mare la Iglesia.

Patrocinan aquest colé lo nostre *Pepet* y lo bon jan d'en *Galés*, que tant té de capella com lo de sabater.

Galés sens dubte de que los joves laics digan res a cap noya, han procurat, tan ell com en *Pep-coca-ensurada*, fundar aquesta especie de institució pera contrarestar la forsa que cada dia més va adquirint en nostra vila la causa liberal. Aquesta escola corra a càrrech (pobre tia!) de la guerra de cal ¡Ca amohina! lectors meus.

Trepada per demés la pobre gueta que ha de regentar aquell colé, diu que ensenyará a sas deixebles l'art d'estar be ab los capillistes. (Ja ho crech! com que'n sab la prima!)

Figuríne si hi entent, que com los *deus* en ma passada correspondencia, van atraparla *infraganti* (mana, Pau! ab un cap... allá).

Si 'ls ne deurá ensenyar de cosas? (Fins las ciencias *morrals* deurá ensenyarlas!)
Passém a un altre assumpto, fentvos, lectors meus, una pregunta.

Anirán gayre be vostés si á casa seva governés un *matox roig*? No? Donchs lo mateix nos passa a ne 's salientins.

No vol dir aixó que siguem governats per cap matox, no; porque ¡què podria entendre ell de governar una població? Y després que nosaltres tenim un alcalde que no 'ns lo mereixém.

Segons diuhen, aquest senyor alcalde está ficat á la *Joventut Catolica*, no per devoció sino per hipocresia. (Ho diuhen, ey!).
Lo *certus* es que tot ho fa á la católica y fent sempre sa *sastrosissima* voluntat, com per exemple, ab la qüestió del monastir de Ripoll, que nostre alcalde ha tingut á bé regalar 50 duros per la reconstrucció del citat edifici.

Al fer nostre alcalde la proposició per donar aquestas 250 pesetas, varios individuos del Cox municipal van protestarhi, alegant que no 's havíam de menester tan poch *perquè* hagüessem de regalarlas.
Aquesta protesta indigna de tal manera al consabut alcalde, que indignat s'alça contra 'ls formulants, y encarrantse ab ells, los digné, segons corra de boca en boca: — No voleu donar 50 duros per la reconstrucció del monastir ripollés? Donchs seran 100 duros lo que 's donará.

No 's sembla si aixó es intranzigencia? Donchs nosaltres los salientins nos ho pensém y sempre 'ns acut a la memoria que cap *matox roig*, per més intolerant que fos, faria lo que fa avuy nostre alcalde.
¡Pobret! tant que 's ha desvetllat per los intereses de nostra població y avuy, per exemple, que s'han presentat unes eleccions, no agubhiri los favors que 'ns ha fet, tornantlo á nomenar alcalde?

— Ingrats, ingrats! deu dir, may més me vingúu ab fervos favors!

¡Pobre *matox roig*! ¡Ha mort! Que la terra li siga lleugera y que en Pau l'escanyi; vull dir, que en pau descansi.

NERESI VERNELL

***

Vilanova y Geltrú 12 Juny de 1887.

Molt senyor *sen*: Aquí li envio quatre ratllas; si li fan, pósilas en son periódic; y si no, tan amicha com abans.

En las últimas eleccions d'Ajuntament, los *federais* se colligaren ab los *católicos* y derrotaren alguns candidats *monárquics*. Aquestos, *pera remenjar-se*, van acordar no anar a la profesó de Corpus.

Saber aixó alguns *federais* y vantrilos ganas d'anar a la profesó, tot fou hu. Y aixis van ferho. Uns 50 ó 60 ne sortiren del mateix Centre *Federal*, ab atxa y ben mudats, *pera anar* a la manifestació *católica*.

Lo poble d'aquí, *federal* en sa major part, demostra no ser indiferent á la *católica* de alguns de sos *correligionaris*, y tot lo peix menut del partit y alguns dels grossos, sempre consegüents, estan que butan contra aquestos *religiosos* d'ocasio.

L'Ajuntament feu un sens fi de ridiculesas per la profesó, que li dich que n'hi ha un tip. Perque 'ls *federais* anavan a la profesó de cal Anton, los *monárquics* del Ajuntament volíen anar a la de cala Maria. Pero á últims hora, després de moltas vacilacions, se determinaren a seguir la costum, que es anar a la profesó de cal Anton, y feren una *ceremonia* molt lluhida entre tots, donant pel gust a todas las ratas de sagristia.

Una clericallada passá en el carrer del Fossal Vell, que procurá enterarment y enterarlo *pera* que vostre n'enterí a sos lectors.

Disposi de son afectíssim amic

GAT VELL

La nova causa contra nostre director J. Lluñas ab motiu de las últimas denuncias, ha passat a la Audiencia per estar ja tancat lo sumari.

De la defensa del *criminal* s'han encarregat nostre particular amic lo Sr. Vallés y Ribot y 'l procurador D. Casto Andréu, abdos de ideas *liberals* avançadas, com correspon a personas que en favor de La Tramontana empleen sos esforços.

Los *liberals* de débó no oblidarém jamay tals serveys.

***

Lo dimecres de la setmana passada, *mentres* comenaván á corre 'ls gegants per la ciutat, allá á Moncada's reunían en Rius y Tauler, en Fontrodona y altres companyes de municipi y feyan la gran arrossada del *sigle* ab fondos del comú.

Lo *tiberi* contan que fou de primera.

Pels fatichs de la setmana d'anar á las profesions, s'entien trampas non trampas, s'atipen alguns d'arróis.

***

En l'arrós de Moncada contan que va clavar-se una espina de congre en Rius y Tauler.

Volen saber que fou que causá 'l *sinistro*? Lo *recort* de que 'l dia 28 d'aquest mes farà cinch anys del rebentament de las calderas de Morell y Murillo.

En tant descansan en pau las victimas de tal desgracia...

També alguns regidors menjan en pau...
Perque ells no ho pagan.

***

En la profesó de la Barceloneta van cremar-se las alas dos angelets, quedant un d'ells bastant mal parat.

Si 'ls pares d'aquestas criaturas tingüessin senderi, los aconsellaríam que no las poseessin més en semblants perills.

Mes com si son *fanatichs* las rahons son inútils, que vagin fent y ja s'ho trobaran al cel.

***

Las mil trompetas de la fama ministerial ja sonan fentnos saber que molts *ilustres* homes polítichs no sortirán de Madrid aquest istiu, per tenirse de dedicar á fernos felissos fins entremitj de la calor.

Aquestas *heroicitats* de la política las cantan los *periódics* ministerials en tots los tons.

Y de nosaltres, los que trabajém nit y dia *per* mantindre als polítichs, ningú se'n recorda.

Y es que en lo Madrid *traydor*, per asentar be la tripa, nos ho venhem del calar del gubern, que á tota aliça.

***

Nova manera de matar passas contra la premsa:

El *Mercanti*, de Tarragona, demana que 's publicuin los comptes del ram d' *higiene* especial *illegítim* prostitució d'aquella provincia, y... (comptes m'has dit! Li surt lo fiscal y li clava una denuncia entre cap y coll).

La *Defensa*, de Badajoz, publica varios sueltos fent referencia á unas *defraudacions* hagudas en la contribució industrial, y... denuncia pel demunt y preso al *criminal*.

Ab lo gubern que 'ns manó aruy en dia, es la més grossa ganga *ser* periódica, *per* *proposicions*, *sense* fer grans esforços *viure* á la sombra.

***

Havém rebut la visita de Joseph Tersol, obrer *sexagenari* y pare d'un jove que tingué la *desgracia* de morir casi de repent á últims de la setmana passada, que 'ns ha enterat d'una colla d'abusos que ab ell s'han comés *pera* treurelli alguns quartos, no tenint *per* ra en compte l'estat angustió d'aquella *atribulada* familia.

En primer lloch nos conta que 'ls *metjes* forenses li feren pagar dos duros per la autopsia del cadavre, disposat pel jutjat, y cinch pesetas *per* firmar un *certificat* *per* la *germandat* de que formava part lo difunt.

També 'ns ha' contat com á casa la ciutat, ahont morí son fill, *acudiren* tota la familia y del modo inconvenient com un *dependent* de la justicia tractá á la desolada mare del mort.

En fi, moltas foren las *queixas* que sentirem, que proban quina consideració tenen los *empleats* que tractan ab lo públich obrer, per més que siga en una *desgracia* com la que motiva aquestas ratllas.

***

Tres regidors y 'l *secretari* de nostre Ajuntament han sigut *encarrutats* pel gubern á conseqüencia dels *merits* contrets anant de comissió á Madrid pagant la caixa del comú.

No es mala ganga aixó de las comissions. Després del *arrós* que s'hi fan, del que s'hi menjan y del que 's guardan, encara 's honran ac una creu...

... que fora molt ben donada y merecuda en exéls, si per algun hi hagües la nació crucificada.

***

A conseqüencia d'un avis publicat en varios diaris locals dihent que á la parroquia de Sant Pau d'aquesta ciutat hi havia hagut unes *deixas* á conseqüencia de las quals se donava un duro á cada obrer *sense* forma que 's presentava, nos diuhen uns interessats que als que 's presentavan se 's anava dihent que ja estavan las llistas plenas, y se 's deixava ab un pam de *per*.

No no saben aquets *ignocents* feligresos que la caritat ben entesa comensa per hom mateix!

A GARCIA VAO.

PODEU LLEIRAR PER MÉS AVANT EN LA FONCIÓ QUE É LA MEMORIA DEL MAQUINAT ESCRIPTOR GARCIA VAO TINGUEU LLICH LO SOBRIPE PUNCLIT EN LO TEATRE DEL OLIVAR.

Al mion las ideas totes los seus *métrics* han tingut. Apretat fou d'una idea lo reformador *Isidre*, y lo mort 'l decapitaren dontri 'l cànich més injust, més *inhumá* y més *indigne* que 's haomes *ben* coneçut. Y tot *perque* desitjava *traure* *algunes*, d'aquest *meurt* d' *injúrias* y *blesas*, en que 'l *mion* *rosa* *abreut*,

à aquella gent poderosa
que, del poder sent abús,
tot lo mon assassinava,
com l'assassin avay
eixos faritzans del dia,
engendrats tots, ben segur,
d'aquella que en aquelles èpocas
donaren mort a Jesús.

Mes ¡qué importat! La crims que fasien
tota aquestos sera astuta,
no son prou pera apagarne
de la llibertat la llum,
ni pera matar les formes
que sentim tota, un per un,
aquella que à la democràcia
donem nostre lleal impuls.
Mentres sanch nostre pit porti
luytardm, y ni un minut
de descans timent de darrocs,
que tal com per l'ayre brunt
lo fort tro en mitj la tempesta,
brunzirà en lo mon, segur,
l'eco de nostra esperansa,
l'eco d'aquest ideal pur,
que, atressant plans y concas,
saliant timbas, passant morns,
lliscant per demunt de la aygua
que sosté l'herco fetsich,
obriat pas entre 'ls exercis
que mantenen reys astuta
y anant d'un conft à l'altre,
venent sempre resolut
los obstacls que al pas troba,
ne pregona que al mon du
la fraternitat dels homes
y dels pobles la quietut.
Y aixis, en mitj de la fosca
d'eixa tempesta, que avuy
los amants de la ignorancia
fulminan, perquè la llum
de la veritat s'apagui,
deixant l'horizont obscur,
n'eixiran los llamps teràstichs
que, cayente tot à miuns
sobre son cap, seran prompte
d'ells l'extermini segur,
purificant l'atmosfera
que han empestat fins avuy.

¡Qué val, donchs, que en mitj las sombras,
com lo criminal perdut,
que, tenint set de matansa,
brendeix un arma ab son puny,
busquin sempre novas victimas,
y porten pel seu envej
mañ huanas, treguis vida,
y sembla la inquietat!
¡No veuhes que cada vicima
que un d'ell voi inmolat illo,
ne serveix à tots nosaltres,
per recort sagrat, que 'ns du
à batalla' ab mis armans
y à difundi més la llum!
Fote la sench que es vessada
sobre 'l camp d'un ideal pur,
es sahor que dona vida
y més luri fa donar fruit
à la flor de la constancia
de la vora loventut.

Fan be, donchs, de buscar focs.
Son com l'au que de nit surt,
perquè la claror del dia
llo li fa adolcar los ulls.
¡Qué hi fa! Si ella volen tenebrans,
nosaltres llum, sempre llum,
¡Qué hi fa! Si aixis ella batagen
contra tots, tenim que avuy
lo mon leat los rebuts
y fins la cara 'l escup.
¡Qué hi fa! La Llibertat senta
s'obra pas, y aixis l'illa
que volguis parar la marxa
del progrés, cauria al punt
com idols de fanch que cauhen
posats en pedestal fluit.
Y entretant la democràcia
estàn arreu sos raigs pur,
la Federació agrada,
seguint del be son impuls,
sembla la pau per los pobles,
los uneix soament en un
y es tan gran la forsa seva,
que, per lo seu propi influh,
moren las ideas rancias
y ven cayent, abetuts,
los dèpotes de la terra
y quans, ab sos estranyas fur,
fer de faritzans pretenguin
donant mort à un nou Jesús.

Y à 'n aquí, en lo cel d'Europa,
je va brillant més clia y pur
aquest sol que 'ns dignifica,
servintnos de guia y llum
los nous d'en Savonarola,
d'en Servet, d'en Joan Hus,
d'en Garcia Van y d'altres,
que formarán allà al lluny
una didomsa d'estrelles
que cingrin lo front pur
d'aquesta hermosa mastrona
la Llibertat, à qui junts
los pobles ab goig li envian
d'agradiment auu perfum.

VICTOR FERRER

Estém à Vilanova y Geltrú y som al carrer
del Fossar Vell.

Passa la professó y un jove detingut allí per
trobar obstruida la via pública, s'està ab la
gorra posada.

Lo capellà Fortuny y mossen Lluís, ja co-
neguts dels llegidors de LA TRAMONTANA per sas
aficions de cabecilla, se dirigeixen al jove y li
preguntan si té mal al cap.

L'interpelat respón que sí, y un ensotanat,
per tota contesta, li planta bofetada.

Prenen cartas en l'assumpto altras dos jo-
ves, y las bofetadas plouhen ab desesperadora
abundancia. Un dels reverents, no content de
fer mal ab la mà, agafa un atxa encesa y la di-
rigeix à la cara d'un dels agredits, que s' de-
fensa à cops de brassos, no poguent no obstant
evitar algunas cremadas.

Després d'un gran escàndol scudeixen tots à
la guardia civil, y com los ensotanats tenian
culpa, feren com qui no fa cas de la cosa, en-
viaren cadascú à casa seva, y bona nit y bon'
hora.

¡No hi ha lley que obligui als ensotanats à
no propassar-se ab ningú, ó à lo menos que 'ls
obligui à anar ab certas precaucions pels ca-
rriers, pera garantir la seguretat del pacífichs
tranzexos?

A Manresa han robat lo rellotje à un feligrés
mentres estava devotament pregant à Deu dins
de la iglesia.

Vetaquí un perill de robo del qual jo n'estic
del tot lliure.

Diuhen de Sevilla que aquella catedral amena-
ssa enrunarse.

Ara mateix la Providencia sembrarà un pa-
ry de devots.

Lo que es à mi tampoch m'agafarà sota.

Lo rector de Granollers està desconolat per-
què l'Ajuntament li ha donat méico en las funcions
religiosas del Corpus.

Un aplauso à aquell Ajuntament, y 'l rector
que 's fassi repicar... las castanyolas per la ma-
jordona.

Ha mort à Granollers lo lliure-pensador Ramon
Tuset, y no hi ha ploma capàs d'escriure
tots los esforços fets per la gent negra à fi de
veure si podian lograr apoderarse del heretje.

Amenassas, súplicas y ofertas à la muller,
no 'n vulguin més. ¡Fins van arribar à dirli
que 'l rector se cuydaria d'ella si quedés viu-
dall! ¡Qué tal, la... propaganda!

Mes la muller cumpli com à bona després y
tot de morir son marit, no deixant enterrar
per la iglesia, respectant sa voluntat, à pesar
dels esforços dels corbs catòlichs...

Que tant s'esforzan en negar sepultura ecle-
siástica à qui la desitja com en volgueria donar
à qui la desprecia.

Nos diuhen de Manresa que 'ls ensotanats
estàn que butan contra 'l Tro Gros, societat
coral humorística saturada de liberalisme.

Segueixin ab sos trons los del Tro Gros,
que 's capellut seràn los que al cap y al fi
quedaràn tronats.

Un capellà valencià, que portava 'l Seu Amo
à una malata, tingué la reconsegada mania de

cuydarse més de las formas d'ella que de la
feyna que li pertocava, y sens adonarsen posa-
va las mans en tan inconvenients punts, que la
malalta cridà al marit pera que encarrís la
ceremonia, y mossen Roch (sense 'l gos) agafà
corrents la escala abans d'estar llest, conven-
sunt eloquentment per las extremituts que un
bastó feya posat en las mans del marit que no
volia dir-se Joseph, teulològicament interpretant
lo nom.

Las fregas de palo santo son un gran remey
per certas entermetats.

A Fransa, prop de Tours, scaban de condem-
nar à un sacerdot à vuyt anys de presiri per
abusos deshonestos comesos ab noys petits.

Rodi la bola,
y vagin las reverencias
à la garriota.

EPIGRAMAS

—Deixam un duro, Climent.
—Si a tornarmel prompte fo...
—Veuria, donchs, deixamen dos...
y te 'l tornard al moment.

Un subjecte que imitava
als gosos d'alió més be,
un dia al mitj del carré
lo matre que un gos hadreva.
—Aneu alerta, miyo,
(lo llasser li diu formal)
que si no os poséu bossal
vos ficarè al carreto.

ROCH M.

Contan de sor Assumpció,
santa monja d'un convent,
que va morir de repent
després de la Concepció.

PEPÉ B. CAERVANTAS

Hi anat à casa en Bernat,
y se m'ha negat en sech...
—Aixó sí, noy, que no ho crech,
si aixó s'ha negat mullat.

E. SALLA

ANAGRAMA

De mala tot descendeix
l'herou de can Bergadal,
sempre li veig lo mateix,
ja fa tres anys que es total
y sempre va ab tot de greix.

J. STARANNA

ROMBO

Substituir los pichs ab llettras que, llegidas horizontal
y verticalment, digan: la primera ratlla, una vocal; la
segona, un peix molt conegut; la tercera, un carrer de
Barcelona; la quarta, un mineral; y la quinta, una con-
sonant.

Bealé

SOLUCIONS

À LAS CARROJAS DEL NOMBRE PARLAT

XARADA: — Ca-me-mi-lla.
MURARRA: — Roch. Roch. Rich. Roch.
TERRA-CLOACA: — Masquillo.
GEBOLLEICH: — Com més companya més afanya.

Barcelona.—Tipografía LA ACADEMIA, Suada de la Universitat, 6

CORRESPONDENCIA ADMINISTRATIVA

B. C. (Salent).—Envíat lo que demanava y presa nota
del pedido de folletos, com aixis també fet l'augment
que indica en sa última.
L. S. (Perpinyà).—Rebuts los sellos. Pensi que per extés
de franquig se li té de carregar un ral en paguet.
J. E. (Malgrat).—Rebuts los sellos y fet l'augment del
pedido.
F. S. (Alacant).—Cambíada la direcció tenint en compte
totas las advertencias.
S. C. (Vilasar).—Fet l'augment. Al final d'aquest mes li
farém lo giro.
B. M. (Granà de Escarpe).—Rebuts los sellos.
J. L. (Perthos).—Rebuts 3 pesetas y abonadas.
M. R. (Saragosa).—Id. un trimestre suscripció.
L. L. (Sabadell).—Fete la rectificació del pedido.

LA REVOLUCIÓ

POEMA DE TRES CANTS